Neljapäev, 16. veebruar 2023

P9_TA(2023)0059

Väetiste kättesaadavus ELis

Euroopa Parlamendi 16. veebruari 2023. aasta resolutsioon väetiste kättesaadavust ja taskukohasuse tagamist käsitleva komisjoni teatise kohta (2022/2982(RSP))

(2023/C 283/12)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse komisjoni 9. novembri 2022. aasta teatist „Väetiste kättesaadavuse ja taskukohasuse tagamine“ (COM(2022)0590),

— võttes arvesse oma 24. märtsi 2022. aasta resolutsiooni kiireloomulise vajaduse kohta võtta seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse vastu ELi tegevuskava toiduga kindlustatuse tagamiseks ELis ja väljaspool seda ([1]),

— võttes arvesse oma 20. oktoobri 2021. aasta resolutsiooni strateegia „Talust taldrikule“ kohta õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks ([2]),

— võttes arvesse oma 10. veebruari 2021. aasta resolutsiooni uue ringmajanduse tegevuskava kohta ([3]),

— võttes arvesse komisjoni teatist „Riigiabimeetmete ajutine kriisiraamistik majanduse toetamiseks pärast Venemaa kallaletungi Ukrainale“ ([4]),

— võttes arvesse komisjoni 23. märtsi 2022. aasta teatist „Toiduga kindlustatuse tagamine ja toidusüsteemide toimekindlamaks muutmine“ (COM(2022)0133),

— võttes arvesse komisjoni 20. juuli 2022. aasta teatist „Säästame gaasi turvalise talve nimel“ (COM(2022)0360),

— võttes arvesse komisjoni 20. mai 2020. aasta teatist „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“ (COM(2020)0381),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 ([5]),

— võttes arvesse 6. oktoobri 2022. aasta määrust (EL) 2022/1854, mis käsitleb kõrgete energiahindadega seotud erakorralisi sekkumismeetmeid ([6]),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrust (EL) 2019/1009, millega kehtestatakse ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemise nõuded ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 1069/2009 ja (EÜ) nr 1107/2009 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2003/2003 ([7]),

([1]) ELT C 361, 20.9.2022, lk 2.
([2]) ELT C 184, 5.5.2022, lk 2.
([3]) ELT C 465, 17.11.2021, lk 11.
([4]) ELT C 426, 9.11.2022, lk 1.
([5]) ELT L 435, 6.12.2021, lk 1.
([6]) ELT L 261 I, 7.10.2022, lk 1.
([7]) ELT L 170, 25.6.2019, lk 1.

Neljapäev, 16. veebruar 2023

— võttes arvesse nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiivi 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest ([8]) (nitraadidirektiiv),

— võttes arvesse komisjoni talituste 4. jaanuari 2023. aasta töödokumenti „Drivers of food security“ (Toiduga kindlustatuse mõjurid) (SWD(2023)0004),

— võttes arvesse Teadusuuringute Ühiskeskuse väljaannet „Technical proposals for the safe use of processed manure above the threshold established for Nitrate Vulnerable Zones by the Nitrates Directive (91/676/EEC)“ (Tehnilised ettepanekud töödeldud sõnniku ohutuks kasutamiseks ulatuses, mis ületab nitraaditundlikele aladele nitraadidirektiiviga (91/676/EMÜ) kehtestatud piirmääri) ([9]),

— võttes arvesse komisjonile esitatud küsimust väetiste kättesaadavust ja taskukohasuse tagamist käsitleva komisjoni teatise kohta (O-000001/2023 – B9-0010/2023),

— võttes arvesse kodukorra artikli 136 lõiget 5 ja artikli 132 lõiget 2,

— võttes arvesse põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni resolutsiooni ettepanekut,

A. arvestades, et väetised ja toitainete majandamine on piisava ja kvaliteetse toidutootmise tagamiseks hädavajalikud ning neil on ülemaailmse toiduga kindlustatuse tagamisel üliolu line roll; arvestades, et praegune väetisepuudus võib mõjutada tuleviku põllukultuure;

B. arvestades, et mineraalväetiste tootmine ja maksumus sõltuvad suurel määral maagaasi kättesaadavusest ja taskukohasusest, moodustades samal ajal kuni 2,1 % ülemaailmsest kasvuhoonegaaside heitest ([10]); arvestades, et väetise koostisainete (nt lämmastik ja ammoniaak) tootmine nõuab väga palju maagaasi; arvestades, et gaas moodustab umbes 80 % väetiste tootmiskuludest;

C. arvestades, et planeedi taluvuspiirid seoses lämmastiku- ja fosforiringe biogeokeemiliste voogudega on ELis ületatud (vastavalt 3,3 ja korda) ([11]);

D. arvestades, et Venemaa Föderatsiooni ebaseadusliku sissetungi tõttu Ukrainasse 24. veebruaril 2022 ohustab ülemaailmne mineraalväetiste ja energia kriis ülemaailmset toiduga kindlustatust ja tõstab toiduainete hindu, mis võib avaldada sügavat mõju maailma kõige kaitsetumale elanikkonnale, kes sõltub suuresti taskukohase ja toitva toidu kättesaadavusest;

E. arvestades, et ajalooliselt on suur osa ELis väetiste tootmiseks kasutatud maagaasist pärit Venemaa Föderatsioonist; arvestades, et Venemaa Föderatsioon on maailma peamine väetiste ja nende põhikoostisosade tarnija; arvestades, et Venemaa on kasutanud oma valitsevat seisundit gaasitarnete ja väetiste turul poliitilise relvana; arvestades, et jätkuvalt kõrge mineraalväetiste kasutamise tase võib õhutada Venemaa sõjategevust ja toetada teisi autokraatlikke režiime;

F. arvestades, et inflatsioonil on Euroopa põllumajandussektorile suur mõju, eriti kuna see koormab oluliselt ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) praegust eelarvet;

([8]) ELT L 375, 31.12.1991, lk 1.
([9]) Huygens, D., Orveillon, G., Lugato, E., Tavazzi, S., Comero, S., Jones, A., Gawlik, B. and Saveyn, H., Technical proposals for the safe use of processed manure above the threshold established for Nitrate Vulnerable Zones by the Nitrates Directive (91/676/EEC), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luksemburg, 2020.
([10]) https://www.nature.com/articles/s41598-022-18773-w
([11]) https://commission.europa.eu/publications/analysis-main-drivers-food-security_en, lk 26.

G. arvestades, et suur hulk Euroopa mineraalväetiste tootjaid on peamiselt maagaasi hindade tõusu, aga ka maksustamise ja vähem bürokraatlike riikide konkurentsi tõttu oma tegevust vähendanud või tootmise üldse lõpetanud, mis põhjustab väetise nappust, väetise hindade suurenemist ja saagikuse vähenemist, mis tuleneb põllumajandustootjate suutmatusest saada juurdepääsu väetistele, mida nad vajavad oma tootmisvajaduste täitmiseks, ning lõppkokkuvõttes mõjutab see toidu kättesaadavust ja taskukohasust;

H. arvestades, et maailma suurimad väetisetootjad on teeninud rekordilist kasumit ([12]);

I. arvestades, et põllumajandustootjad seisavad praegu silmitsi küsimusega, kui palju nad võivad oma külvi- ja tootmisotsuste tegemisel riskida, või kaaluvad isegi põllumajandustegevuse lõpetamist, kuna väetiste hinnad on olnud väga kõikuvad ja on viimase kahe aasta jooksul tõusnud Euroopas seninägematule tasemele, mõjutades seeläbi põllumajandustootjate sissetulekuid ja isegi põllumajandusettevõtete juhtimist; arvestades, et väetiste tootmiseks vajaliku tooraine kättesaadavus ei ole tagatud, mis võib põhjustada kasvuhooajal põllumajandusettevõtetes väetise nappust;

J. arvestades, et põllumajanduslike sisendikulude kasv on viimase kahe aasta jooksul olnud toidukaupade kõrgete hindade peamine tegur; arvestades, et 2023. aasta teraviljasaagi eeldatavad tulevased hinnad ei pruugi kajastada praegusi sisendikulusid ja sellest tulenevalt võivad tulud olla tootmiskuludest madalamad; arvestades, et mõnes liikmesriigis, eriti neis, mis asuvad Ukraina sõjapiirkonna lähedal, ei kata müügihind juba praegu enam tootmiskulusid; arvestades, et kõrgete hindade ajal väetistesse investeerinud põllumajandustootjad riskivad sellega, et väetiste hinnad võivad lühikese aja jooksul oluliselt langeda;

K. arvestades, et suurenenud likviidsusnõuete ja väetiseturu volatiilsuse tõttu ei ole paljudel väikekauplejatel võimalik turule siseneda, mis vähendab konkurentsi; arvestades, et komisjon peaks suurema konkurentsi võimaldamiseks võtma meetmeid selle riski maandamiseks;

L. arvestades, et õiglast, tervislikku ja keskkonnahoidlikku toidusüsteemi edendav strateegia „Talust taldrikule“ on seadnud eesmärgiks vähendada toitainete kadu vähemalt 50 %, tagades samal ajal, et mulla viljakus ei halveneks; arvestades, et oma 20. oktoobri 2021. aasta resolutsioonis strateegia kohta tervitas parlament seda eesmärki, rõhutades ühtlasi vajadust tagada, et mulla viljakus ei väheneks; arvestades, et selle eesmärgi saavutamine vähendab väetiste kasutamist 2030. aastaks vähemalt 20 % võrra;

M. arvestades, et praegune mineraalväetiste kättesaadavuse kriis rõhutab kariloomade olulist rolli Euroopa põllumajanduse tasakaalus taimekasvatuse säilitamisel mineraalväetiste asendamise ja täiendamise teel; arvestades, et jätkuvalt on palju orgaaniliste toitainete allikaid, mida praegu ei kasutata täielikult ära, näiteks loomasõnnik, kääritussaadus, putukasõnnik ja reoveesete; arvestades, et orgaaniliste toitainete töötlemine orgaanilisteks väetisetoodeteks võib mängida olulist rolli strateegia „Talust taldrikule“ eesmärkide ja liidu kliimaeesmärkide saavutamisel;

N. arvestades, et kombineeritud põuanäitaja kohaselt on 47 % Euroopa piirkonnast olnud tõsise põua hoiatusolukorras ja 17 % on olnud häireolukorras, sealhulgas 2022. aasta augusti esimese kümne päeva jooksul; arvestades, et 2022. aasta kevadel põua käes kannatanud piirkondades on tingimused kõige enam halvenenud ([13]);

O. arvestades, et sõnnikust saadava taaskasutatava lämmastiku (RENURE) rakendamine sõnnikukäitlussüsteemide osana võimaldab liikuda ulatuslikuma ringmajanduse suunas ja suurendada ELi toidusüsteemis ressursitõhusust;

P. arvestades, et komisjoni enda Teadusuuringute Ühiskeskus on välja töötanud kriteeriumid töödeldud sõnniku ohutuks kasutamiseks ulatuses, mis ületab nitraaditundlikele aladele nitraadidirektiiviga kehtestatud piirmääri;

([12]) https://grain.org/system/articles/pdfs/000/006/903/original/The%20Fertiliser%20Trap%20English%20-%20Embargoed%208th%20November%202022.pdf? 1667838216

([13]) https://edo.jrc.ec.europa.eu/documents/news/GDO-EDODroughtNews202208_ Europe.pdf

Neljapäev, 16. veebruar 2023

1. rõhutab, et 2022. aasta septembris teatati lämmastikväetiste hinna tõusust 149 % võrra, ja annab heakskiidu komisjoni väetisi käsitleva teatisele ja selles seatud eesmärgile tagada väetiste kättesaadavus ja taskukohasus mõistlike hindadega, et tagada ELi põllumajandussektori vastupidavus;

2. rõhutab, et igat tüüpi väetiste kättesaadavus ja väetiste tootmine on oluline ELi kodanike toiduga varustamiseks ja ülemaailmse toiduga kindlustatuse tagamiseks, samuti mulla viljakuse tagamiseks ja mulla vaesumise vältimiseks; märgib, et väetiste tootmine on oluline ka transpordisektorile AdBlue ja toiduainetööstusele CO_2 tootmiseks; tunneb muret lämmastikväetiste hindade enneolematu tõusu pärast, mille põhjustajaks on olnud ka kõrged maagaasihinnad ja häiritud juurdepääs gaasitarnetele, ning rõhutab, et sellel võib olla märkimisväärne mõju põllumajandusliku tootmise kuludele ja ELi põllumajandussektori konkurentsile;

3. rõhutab, et väetiste piiratud kättesaadavus 2022. aastal on põhjustanud muldades väetise jääkvarude ammendumise, mis võib 2023. aastal oluliselt mõjutada Euroopa toidutootmist;

4. on seisukohal, et komisjoni teatises osutatud meetmed, eelkõige väetisekriisile viivitamatu reageerimine, on hea algus, kuid need ei ole siiski sugugi piisavad, et kõrvaldada väetiseturgude moonutused ja tagada väetiste suhtes pikaajaline strateegiline sõltumatus; kutsub komisjoni üles töötama välja pikaajalist ELi väetisestrateegiat ja esitama 2023. aasta juuniks ELi pikaajalise kestliku mulla toitainete strateegia; nõuab kiiret terviklike meetmete võtmist, et vältida uut sõltuvust imporditud väetistest või energia ja energiakandjate impordist ning tagada ülemaailmne toiduga kindlustatus, edendades kestlikku toidutootmist, mis austab keskkonda ja on kohanenud kliimamuutustega, võttes samal ajal arvesse piirkondlikku, Euroopa ja ülemaailmset majandusliku ja sotsiaalset konteksti;

5. rõhutab, et ELi tasandil on vaja pikaajalisi lahendusi, eelkõige selleks, et vältida majanduslikke moonutusi liikmesriikide põllumajandussektorite vahel;

6. tuletab meelde, et isegi lühiajaline väetiste kättesaamatus või taskukohasuse puudumine võib ohustada põllukultuuride õigeaegset kasvatamist, mis avaldab negatiivset mõju põllumajandustootjate sissetulekutele; tuletab ka meelde, et see võib kaasa aidata toiduga kindlustamatuse tekkele;

7. rõhutab sisendikulude suurenemise mõju ELi põllumajandusele ja rõhutab, et teiste piirkondade, näiteks Venemaa ja Lõuna-Ameerika põllumajandustootjatel on juurdepääs oluliselt madalamatele väetisekuludele, mis kahjustab ELi põllumajandustootjate konkurentsivõimet;

Lühiajalised meetmed

8. kutsub liikmesriike ja komisjoni üles kaaluma 2023. eelarveaasta põllumajandusreservi kasutamist, et anda põllumajandustootjatele viivitamatut abi seoses üha kiiremini kasvavate väetisekulude ja sellest tulenevate tootmiskulude suurenemisega;

9. rõhutab siiski, et kriisireservi kasutamine ei ole piisav finantsreaktsioon probleemide lahendamiseks ning et praeguse kriisiga toimetulemiseks on vaja jõulisemat reageerimist; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama põllumajandustootjate toetamist, kuni turg stabiliseerub ja mineraalväetiste alternatiivid muutuvad kättesaadavaks; märgib, et ÜPP eelarve järjestikune vähendamine koos inflatsioonisurvega on veelgi vähendanud ELi põllumajandustootjate elujõulisust;

10. kutsub sellega seoses liikmesriike üles seadma oma riiklikes hädaolukorra lahendamise kavades prioriteediks jätkuva ja katkematu taskukohaste hindadega juurdepääsu väetiste, AdBlue ja CO_2 tootmiseks kasutatavale maagaasile ja elektrile, et tagada pikaajalises perspektiivis toiduga kindlustatus, konkurentsivõime maailmaturul ja toimiv transpordisektor;

11. kardab, et riigiabi ajutise kriisiraamistiku kaudu põllumajandustootjatele ja väetisetootjatele antav toetus võib kujutada endast taasriigistamise, killustumise ja konkurentsi ohtu eri turgude ja üksikute põllumajandustootjate vahel; rõhutab, et eelistada tuleb ühiseid meetmeid, ja rõhutab vajadust võrdsete tingimuste ja tarnete õiglase jaotuse järele kogu liidus;

12. tuletab sellega seoses meelde, et mitmeaastase finantsraamistiku vahekokkuvõte võib teha võimalikuks ÜPP eelarve tugevdamist ja inflatsiooni olulise mõju arvessevõtmist sisendkuludele ja põllumajandusettevõtete sissetulekutele; julgustab ELi otsima alternatiivseid rahastamisallikaid väljaspool ÜPPd, töötama välja asjakohased meetmed väetiste taskukohasuse ja kättesaadavuse tagamiseks ELis ning leevendama väetiste puudujäägi majanduslikku mõju;

13. tuletab liikmesriikidele meelde võimalust töötada oma ÜPP strateegiakavade raames välja konkreetsed ökokavad, et edendada orgaanilist väetamist või mulla sellise optimaalse pH-taseme ulatuslikumat väljatöötamist, mis nõuaks vähem väetiste kasutamist ja tooks kaasa piiratud varude maksimaalse ärakasutamise või muude sektorite peatükis valdkondlikud sekkumised, mis võivad muu hulgas sisaldada meetmeid mineraalväetise alternatiivide väljatöötamise edendamiseks, puudujäägi stsenaariumeid käsitlevate ühiste ja koostööpõhiste lähenemisviiside toetamiseks ning väetiste kasutamist vähendava innovatsiooni ja tehnoloogia rakendamiseks;

14. tunnustab põllumajandus- ja toiduühistute rolli ja pakub neile eesmärgipärast abi nende logistilise, organisatsioonilise ja majandusliku suutlikkuse tõttu edendada kohalikke väetiste tootmisprojekte nii sõnnikul kui ka fossiilkütustel põhinevate väetiste alternatiividega;

15. kutsub komisjoni üles toetama liikmesriike lahenduste leidmisel ÜPP strateegiakavade tõhusaks kasutamiseks, et aidata lahendada väetistega seotud olukorda; julgustab liikmesriike vajaduse korral läbi vaatama oma ÜPP riiklikud strateegiakavad kõrvaldamaks lüngad eesmärgiga optimeerida ja vähendada väetiste kasutamist ja toitainete kadu, ergutada mineraalväetiste asendamist ja täiendamist orgaanilistest allikatest pärit toitainetega ning kiirendada sobivate väetamismeetmete võtmist, et tagada mulla viljakus ja optimaalne saagikus, vältides samal ajal kasvuhoonegaaside heite ülekandumist madalamate tootmisstandarditega piirkondades; rõhutab, et need muudatused tuleks teha õigeaegselt ning tingimusel et toodangu kogus ja kvaliteet ei vähene, ning neid ei tohiks käsitleda ÜPP riiklike strateegiakavade sellise muudatusena, mis on lubatud ainult kord aastas; rõhutab selgeid eeliseid, mida kaunviljadega külvikord võib selles kontekstis väetamismeetmena pakkuda selle võime tõttu siduda nitraate, vähendades seeläbi vajadust väetamise järele; kutsub komisjoni üles tagama, et kõik liikmesriigid võimaldaksid oma põllumajandustootjatel kasutada ÜPP heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste raames püüdekultuure;

16. julgustab liikmesriike täielikult ära kasutama hiljuti vastu võetud määruse (EL) 2019/1009 potentsiaali, millega kehtestati ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemise nõuded ja mis võimaldab avada ELi ühtse turu orgaanilistele ja biojäätmetel põhinevatele väetistele, andes neile juurdepääsu CE-vastavusmärgisele;

17. kutsub komisjoni üles ajakohastama liidu õigusaktides sõnniku määratlust, tehes selget vahet töödeldud ja töötlemata sõnniku vahel, et neid nõuetekohaselt reguleerida, pidades silmas nende erinevat koostist ja reostusohtu;

18. kutsub komisjoni üles koguma teaduslikke tõendeid kääritatud sõnniku ja muude töödeldud orgaaniliste toitainete mõju kohta kliimale saadava kasu ja veereostusohu seisukohast; kutsub komisjoni üles kasutama kääritatud sõnniku ja muude töödeldud orgaaniliste toitainete kasutamisest saadavat kasu keskkonnale, kui see on teaduslikult tõestatud, edendades nende kasutamist ja kohandades võimaluse korral õigusakte;

19. avaldab kahetsust, et teatis ei aita kaasa keemiliste väetiste orgaaniliste alternatiivide, näiteks RENURE, kariloomade heitvee anaeroobsel kääritamisel saadud biojäätmete kääritussaaduse ja muude tõhusate ja kontrollitud vahendite kasutamise hõlbustamisele, mida saab kasutada nii põllumajanduses kui ka loomakasvatussektoris, ning nõuab sel eesmärgil nitraadidirektiivi III lisa muutmist, säilitades samal ajal tõhususe ja ohutuse põhimõtted; nõuab praeguse kriisi valguses seniks ajutise erandi tegemist, kuna RENURE-tooted ja kääritussaadused võivad keemilisi väetisi asendada, ilma et see tooks kaasa täiendavaid heiteid, lämmastikukadu või sõnniku tootmist; kutsub komisjoni üles pakkuma viivitamata ja hiljemalt oma tulevases toitainete majandamise lõimitud kavas välja seadusandlikud meetmed, et rakendada Teadusuuringute Ühiskeskuse väljatöötatud kriteeriumide seaduslikku ja ohutut kohaldamist eesmärgiga võimaldada ohutut RENURE kasutamist ulatuses, mis ületab nitraaditundlikele aladele nitraadidirektiiviga kehtestatud piirmääri;

20. märgib, et putukasõnniku kasutamine väetisena võib toetada oluliselt mulla toitainevajaduste rahuldamist; kutsub sellega seoses komisjoni üles ergutama putukasõnniku kasutamist, eemaldades võimalikult kiiresti tarbetu seadusandliku ja halduskoormuse;

21. rõhutab, et mis tahes viivitus töödeldud sõnniku toitainete taaskasutamise tunnustamisel keemiliste väetistega samadel tingimustel pikendaks võrdväärsete omadustega väetisetoodete võrdsete võimaluste puudumist;

22. kutsub komisjoni ja nõukogu üles laiendama imporditollimaksude ajutist peatamist kõikidele mineraalväetistele peale Venemaa või Valgevene päritolu mineraalväetiste, et suurendada põllumajandustootjate jaoks väetiste kättesaadavust ja seeläbi stabiliseerida hindu ning muuta Euroopa turg logistika parandamise ja halduskoormuse vähendamise abil dünaamilisemaks; rõhutab, et EL ei tohiks asendada üht sõltuvust teisega, seekord imporditud väetistega, ega ohustada üleminekut vähese CO_2 heitega Euroopa väetisetööstusele, mis tooks kaasa CO_2 heite märkimisväärse suurenemise kogu maailmas, takistades nii Pariisi kliimaeesmärkide saavutamist;

23. nõuab toetusmehhanismi loomist kauplejatele, et hallata väetise hulgiostmise ohtu; märgib vajadust tagada, et kauplejad saaksid turule siseneda väiksema riskiga forvardostusüsteemi kaudu, mis kaitseb neid jätkusuutmatu võlataseme kogunemise eest;

24. peab kahetsusväärseks asjaolu, et komisjon ei esitanud mõjuhinnangut 2030. aastaks toitainekadude vähemalt 50 % võrra vähendamise tagajärgede kohta, ning nõuab viivitamatut meetmete võtmist selle parandamiseks;

25. kutsub komisjoni üles hindama võimalust koostada normid väetiste ühisostumehhanismi loomiseks ELi tasandil;

26. kutsub komisjoni ja nõukogu üles parandama Euroopa väetiseturu toimimist, vähendades selle logistilisi kitsaskohti, ning tagama tasakaalu, eelkõige seoses impordiga, vähendades väetiste impordi ja kauplemise halduskoormust ning hõlbustades turustajate ja põllumajandustootjate hooajavälist ostmist ning ladustamist;

27. tunnistab kauplejate suurenenud likviidsusvajadust ja vajadust teha rahastamine kättesaadavaks Euroopa Keskpanga kaudu, et hõlbustada laenu võtmist ja väetiste forvardostmist;

28. kutsub komisjoni üles looma strateegilisi liite usaldusväärsete partneritega, et hõlbustada keskpikas perspektiivis väetiste hankimist;

29. rõhutab, et turuga manipuleerimine mõjutab väetiste tarneid ning võib mõjutada teravilja ja sööda forvardlepinguid, põhjustades seeläbi tarbijate jaoks toiduhindade edasist inflatsiooni;

Keskmise ajavahemiku ja pikaajalised meetmed

30. võtab teadmiseks asjaolu, et mineraalväetiste lähteained maagaas, fosfor ja kaalium pärinevad suures osas väljastpoolt ELi ja sageli autokraatlikest režiimidest ning et mineraalväetiste tootmisel sõltumatuse saavutamine ei ole lühikeses ega isegi keskmises perspektiivis realistlik; nõuab seetõttu suuremat keskendumist keskmise ajavahemiku ja pikaajalistele meetmetele, sealhulgas investeeringutele ja uutele ärimudelitele, mis vähendavad või kõrvaldavad potentsiaalselt kahjulikku sõltuvust impordist ja eelkõige väldivad uute selliste sõltuvuste teket, suurendavad ELi strateegilist autonoomiat väetiste valdkonnas, eelkõige dekarboniseerides ja juurutades keskkonnahoidlike väetiste tootmiseks kasutatavaid taastuvaid energiaallikaid, tagades parema juurdepääsu orgaanilistele väetistele ja ümbertöödeldud jäätmevoogudest pärit toitainetele ning suurendades põllumajanduse ringlust, tugevdades sellega ELi põllumajandussektori vastupanuvõimet;

31. märgib, et ELi uue piiril kohaldatava süsinikdioksiidi kohandusmehhanismi (CBAM) oluline eesmärk on vältida kasvuhoonegaaside heite ülekandumist ning seda tuleks kombineerida muude ELi eesmärkidega, nagu toiduga kindlustatuse tagamine;

32. nõuab viivitamatute meetmete võtmist, sealhulgas nõuetekohaste normide ja rahastamise tagamist, et võimaldada olemasoleval ELi väetisetööstusel tootmisprotsesse tõhusalt ja kiiresti dekarboniseerida eesmärgiga lõpetada sõltuvus maagaasist, tarnides samal ajal taastuvenergiat, varustades samal ajal ELi põllumajandustootjaid taastuvate, fossiilivabade ja vähese CO_2 heitega väetistega;

33. märgib, et väetiste tootmiseks kasutatav Vene gaas aitab kaasa Ukraina sõja rahastamisele; nõuab seetõttu, et sellest gaasist sõltuvuse lõpetamiseks eraldataks võimalikult kiiresti piisavad vahendid;

34. rõhutab vajadust kiirendada dekarboniseerimise protsessi ning suurendada lämmastikväetiste tööstuse kestlikkust ja vastupanuvõimet, kasutades selleks väetiste, eelkõige sõnniku kompostimisel tekkiva lämmastiku tootmiseks mitte-fossiilseid, vähese CO_2 heitega ja taastuvaid energiaallikaid ning töödeldud toitaineid, et vähendada sõltuvust maagaasist; kutsub sellega seoses komisjoni üles tegema uusi ettepanekuid, et kiirendada väikeste ja keskmise suurusega biogaasijaamade kasutuselevõttu väetiste ja energia tootmiseks kõikjal Euroopas, keskendudes strateegiliselt piirkondadele, et toetada põllumajandustootjaid kestliku ELi väärtusahela loomisel, mis vähendab ELi sõltuvust kolmandatest riikidest; märgib, et põllumajanduses, mille peamine strateegiline eesmärk on biometaani ja kääritussaaduste tootmine, ei tohiks anaeroobse kääritamise tehaste arvu suurenemine toimuda üksnes ÜPP rahastamise arvelt;

35. kutsub komisjoni üles pakkuma välja keskmise ajavahemiku ja pikaajalisi poliitilisi meetmeid, et võimaldada RENURE-toodete kasutamist, klassifitseerides need teaduslike kriteeriumide alusel keemiliste väetiste alternatiividena, mis annab põllumajandustootjatele võimaluse vähendada oma sõltuvust keemilistest väetistest ja suurendada põllumajandusettevõtte sisene ringlus jääkide, näiteks sõnniku väärindamise kaudu;

36. võtab teadmiseks Euroopa avamere tuuleenergia potentsiaali toota elektrit vesiniku ja ammoniaagi tootmiseks; kutsub komisjoni üles uurima integreeritud mudeli teostatavust, et toota ammoniaaki nii säästva meretranspordikütusena kui ka säästva väetiseallikana;

37. kutsub komisjoni üles esitama mõjuhinnangu, milles analüüsitakse põhjalikult ELi põllumajanduse toitainetega varustamist mineraalsetest, orgaanilis-mineraalsetest ja orgaanilistest väetistest, keskendudes toitainetega varustatuse pikaajalise eesmärgi tagamisele;

38. rõhutab vajadust arendada välja tulevikukindlad veeldatud maagaasi terminalid, et hõlbustada nii vesiniku kui ka ammoniaagi käitlemist;

39. rõhutab vajadust parandada põllumajandustootjate väetamise ja toitainete kasutamise tõhusust, ergutades kestlikkust ja optimeerimist, eelkõige juurdepääsu kaudu kohandatud tehnilistele nõuannetele, digitaliseerimisele, innovatsioonile, täppispõllumajandusele ja toitainete majandamise vahenditele, mis võimaldavad täiustada põllumajandustavasid, samuti prioriseerides ja toetades agroökoloogilisi tavasid; rõhutab, et selle saavutamiseks on vaja teha rahalisi kulutusi;

40. tunnustab edusamme, mis on saavutatud tehisväetiste asendamisel uuenduslikes põllumajandusettevõtetes igapäevase põllumajanduse raames kasutatavate väljatöötatud kaasaegsete agroökoloogiliste meetodite abil; nõuab nende tavade levitamist nõustamisteenuste, põllumajandustootjatevahelise suhtluse ja koolide kaudu;

41. nõuab suuremat keskendumist ringmajandusele ja agroökoloogiale ning seega ELi teadusprogrammide raames suuremat keskendumist teadusuuringutele, mis käsitlevad uuenduste arendamist, sealhulgas kiirendades RENURE kasutamist ning toetades agroökoloogiliste teadmiste, meetodite ja uuenduste taasavastamist, levitamist ja jagamist, eelkõige põllumajanduskoolide ja nõustamisteenuste kaudu, et töötada välja uusi väetisi või muid alternatiive ja edendada täppispõllumajandust;

42. kutsub komisjoni üles koguma liikmesriikidelt teavet ja kogemusi selliste tavade kohta nagu väetiste kasutamise optimeerimine, toitainete ringlussevõtt ja alternatiivsete toitainete kasutamine, võttes samal ajal arvesse ka raskusi, mis nende alternatiivide kasutamise suurendamisel tekivad, ning kirjeldades üksikasjalikult, kuidas neid raskusi saab ületada; julgustab kestliku põllumajanduse toitainete kalkuleerimise rakenduse (FaST) rakendamist ja täiustamist liikmesriikide tasandil, et anda ELi põllumajandustootjatele personaalset ja täpset nõu toitainete majandamise, sealhulgas väetisenõuete kohta; toetab sellega seoses otsuste toetamise digitaalsete vahendite kasutuselevõttu, eriti kollektiivsetes ja ühistute tingimustes, et ületada väikeste põllumajandusettevõtete suurusest tulenevad piirangud;

43. märgib olulist võimalust vähendada liidu kollektiivset sõltuvust keemilistest väetistest, kasutades tõhusamalt orgaanilist sõnnikut, lämmastikku siduvaid põllukultuure (nt ristik) ja toitainete majandamise tehnikaid; kutsub komisjoni üles nende meetmete kasutamist ja arendamist rahaliselt toetama;

44. tunnistab, et kariloomade toodetud orgaaniline sõnnik on kestlikumatele toidusüsteemidele üleminekul otsustava tähtsusega ja sellel on paljudes mahepõllumajandussüsteemides võtmeroll;

45. nõuab tungivalt, et komisjon mitmekesistaks ja tuvastaks uued väetiste allikaid ning laiendaks kestlikult ELis olemasolevaid maardlaid, et vähendada sõltuvust välisturgudest ja ergutada suuremat sõltumatust; rõhutab, et EL peab pikas perspektiivis arendama orgaaniliste väetiste tarnimist ja agroökoloogilisi tehnikaid, et vähendada sõltuvust lämmastikväetistest;

46. nõuab uusi sordiaretustehnikaid, sealhulgas eelkõige uusi genoomitehnikaid käsitlevate õigusaktide kiiret vastuvõtmist, mis suurendavad saagikust ilma väetiste vajadust suurendamata; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama uute sordiaretustehnikate, sealhulgas uute genoomitehnikate uurimist ja väljatöötamist;

47. kutsub komisjoni üles koostama ülevaate ELi kogu kasutamata väetiste tootmisvõimsuse kohta ja otsustama, kus võib olla võimalik tootmisvõimsust suurendada;

48. toetab keskkonnahoidlike väetiste tootmist, kasutades kohalikke ressursse ja taastuvenergiat, näiteks keskkonnahoidlikku ammoniaaki;

49. pooldab tingimusel, et ei ohustata toiduga varustatuse eesmärki, liblikõieliste kultuuride kasutamist mulla kvaliteedi säilitamiseks ja parandamiseks ning nõuab liblikõieliste kultuuride kasvatamisalade laiendamist ELis, et suurendada bioloogilist mitmekesisust ja lämmastiku sidumist; kutsub komisjoni üles esitama õigeaegselt Euroopa valgustrateegiat, keskendudes põllumajandustavade täiustamiseks tugevalt liblikõielistele põllukultuuridele;

50. rõhutab vajadust toetada põllumajandusettevõtte tasandil mulla ja mikroelementide testimist; rõhutab, et sellised teadmised võimaldavad põllumajandustootjatel kavandada tõhusamaid väetamis-, kultiveerimis- ja mullahooldusmeetmeid ning loovad aluse kestlikule külvikordade programmile; kutsub komisjoni üles looma mulla tasuta testimise algatust, nagu on välja kuulutatud ELi 2030. aasta mullastrateegias, ning nõuab tehnilist ja rahalist toetust ökokava või teise samba meetme vormis;

51. rõhutab külvikorra tähtsust mulla viljakusele;

52. rõhutab vajadust anda põllumajandustootjatele täiendavat rahalist toetust lubja, ristiku ja mitmeliigiliste rohumaade kasutamisel, et aidata lahendada meie kollektiivset sõltuvust väetistest ja täita strateegia „Talust taldrikule“ eesmärke;

53. julgustab biostimulaatorite laialdasemat kasutamist, et optimeerida väetamist, parandades toitainete imendumist ja tõhusust, tugevdada taimekultuuride taluvust abiootilise stressi suhtes, mida põhjustavad kliimamuutuste mõjud, nagu põud ja äärmuslikud temperatuurid, ning parandada nende jõudlust; kutsub sellega seoses komisjoni üles investeerima Euroopa Toiduohutusameti käsutuses olevasse asjatundlikkusesse ja ekspertide arvu ning kiirendama uute biostimulaatorite hindamise ja heakskiitmise kiirust;

54. tunnistab, et mahepõllumajandus on hinnatõusu eest rohkem kaitstud, kuid säästvatele väetistele üleminekul peab ELi väetisetööstusel olema juurdepääs vajalikule impordile, sealhulgas gaasile, et toota ELis ise väetisi ja et ELi saagi väljavaateid ei ohustataks; kutsub komisjoni üles kiirendama oma teatises sätestatud meetmeid, et lahendada Euroopa toiduga kindlustatuse kriisiks valmisoleku ja reageerimise mehhanismi kaudu tuvastatud riske ja nõrku kohti;

55. julgustab lisaks kasutama komposti ja muid mullaparandusaineid, et parandada mulla seisundit ja toitainerikkust ning võidelda samal ajal põua vastu, võttes arvesse nende toodete veesäilitusvõimet;

56. märgib, et dilämmastikoksiid moodustab olulise osa ELi põllumajanduse heitest, ning nõuab seetõttu selliste väetiste kasutamist ja eelistamist, mis neid heiteid ei tekita;

57. kiidab heaks komisjoni teatise toitainete majandamise lõimitud kava kohta; pooldab põllukultuuride tasakaalustatud toitmise tähtsuse tunnustamist tervete muldade ja toidutootmise jaoks ning alternatiivsete toitainerikaste kõrvalvoogude ja energiaallikate erapooletut otsimist, toetades kõigi biojäätmete ja loomsete kõrvalsaaduste kasutamist; rõhutab, et toitainete majandamise lõimitud kava peaks keskenduma toitainete kasutamise tõhususe parandamisele, julgustama keskkonnahoidlike väetiste väljatöötamist ning optimeerima mineraal- ja orgaaniliste väetiste kasutamist täppispõllumajanduse, toitainete majandamise planeerimise ning parema ladustamise ja transpordi kaudu, ilma et see tekitaks põllumajandustootjatele tarbetut lisakoormust, järgides täielikult regulatiivseid piiranguid ja võttes ettevaatusabinõusid antimikroobikumiresistentsuse vastu;

58. märgib, et inimeste väljaheited on praegu üks toitaineringe peamisi mittesuletud ahelaid, kuna kanalisatsioonist pärinevaid toitaineid ei tagastata enamasti põllumajandusmuldadele; palub komisjonil veelgi ergutada tehnikaid, mis aitavad reoveesettest toitaineid kätte saada, sealhulgas kehtestades reovee puhastusjaamades taastatud materjalidele kriteeriumid, mille alusel jäätmed lakkavad olemast jäätmed, ja töötades välja kriteeriumid nende ohutuks kasutamiseks põllumajanduslikel muldadel;

59. nõuab, et enamikel territooriumidel kariloomade pidamisest saaks põllumajanduspoliitika pikaajaline eesmärk; usub, et orgaaniliste väetiste ühtlasem kättesaadavus peaks olema osa ELi põllumajandusstrateegiast;

60. nõuab, et analüüsitaks piirkondliku paindlikkuse laiendamise võimalust nitraadidirektiivi raames, pidades silmas saaste vähendamise eesmärki; kutsub komisjoni üles võtma vastu reeglid, milles käsitletakse tasakaalustatud lämmastikueelarvet põllumajandusettevõtte kohta ja erandeid lämmastiku piirmäärast 170 kg lämmastikku hektari kohta aastas orgaaniliste väetiste puhul, võttes arvesse erinevaid tingimusi konkreetsetes liikmesriikides ja soodsate kliimatingimustega piirkondades, võttes samuti arvesse väetiste tõhusat kasutamist, väetamise optimeerimist, biojäätmete ja teiseste toitaineallikate kasutamist ning biostimulaatorite kasutamist;

61. väljendab muret läbipaistvuse puudumise pärast väetiseturul ja pooldab lisameetmete võtmist sellel turul läbipaistvuse ja avalikkuse teavitamise parandamiseks nii ELi kui ka ülemaailmsel tasandil ja seoses väetiste tootmiseks kasutatavate toorainetega; kutsub komisjoni üles jälgima tähelepanelikult ülemaailmsete väetisetootjate ülemäärast kasumit ning vajadusel uurima kartellikokkuleppeid ja turgu valitsevat seisundit, uurima juhusliku kasumi maksustamise võimalusi ning tegema selle kohta ettepanekuid, et võidelda kõlvatu konkurentsiga; kutsub komisjoni üles looma turu vaatlusrühma, mis tegeleks rahvusvaheliste ja siseriiklike väetisetarnete ja -varude jälgimisega ning vähendaks spekuleerimise mõju turule;

62. võtab teadmiseks asjaolu, et sisendikulude keskmised energia ja väetise osakaalud ELi liikmesriikide ja aastate lõikes on vastavalt 8 % ja 6 %, kuid kulude osakaalud on riikide ja aastate lõikes väga erinevad ([14]); peab seetõttu nii õigeaegseks kui ka asjakohaseks kiirendada liikmesriikidevahelist otsetoetuste ühtlustamise protsessi, et anda veel poolelioleva protsessiga liikmesriikide põllumajandustootjatele võimalused tulla toime praeguste takistustega;

63. kutsub komisjoni üles koostama ülemaailmset strateegiat, mille eesmärk on vähendada Venemaa Föderatsiooni domineerivat rolli ülemaailmsetel väetiste ja toiduainete turgudel, eelkõige ELi vahetus naabruses, rõhutades vajadust saada sõltumatuks Venemaa ekspordist, luues võimalused taastuvate, fossiilivabade ja vähese CO_2 heitega väetistele ja toidule nii ELi naabruses kui ka mujal maailmas;

64. nõuab tungivalt, et komisjon võtaks arvesse Teadusuuringute Ühiskeskuse läbiviidud mõju-uuringuid, milles hoiatatakse väetiste kasutamise piiramise võimalike negatiivsete mõjude eest tootmisele ja toiduga kindlustatusele olukorras, kus põllumajandustootjatel ei ole võimalik hankida elujõulisi alternatiive;

o

o o

65. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile ja nõukogule.

([14]) https://commission.europa.eu/publications/analysis-main-drivers-food-security_en